

Bryssel, 7. marraskuuta 2025
(OR. en)

14930/25

SPORT 43

ILMOITUS

Lähettiläjä:	Puheenjohtajavaltio
Vastaanottaja:	Pysyvien edustajien komitea / Neuvosto
Asia:	Demokratia ja avoimuus urheilussa – <i>Keskustelu</i>

Valtuuskunnille toimitetaan oheisena puheenjohtajavaltion valmisteluasiakirja asiakohdassa mainitusta aiheesta neuvostossa (koulutus, nuoriso, kulttuuri ja urheilu) 28. marraskuuta 2025 käytävää keskustelua varten.

Demokratia ja avoimuus urheilussa*Puheenjohtajavaltion valmisteluasiakirja*

Urheilu on olennainen osa eurooppalaista yhteiskuntaa. Urheilu on muutakin kuin kilpailuja, tuloksia ja mitaleita: se innostaa, osallistaa ja yhdistää ihmisiä yli rajojen, kulttuurien ja kielten. Urheilu tuo iloa ja edistää oikeudenmukaisuutta, osallisuutta ja kunnioitusta ja auttaa näin kansalaisia olemaan aktiivisia ja terveitä sekä osallistumaan yhteiskunnan toimintaan. Se auttaa luomaan yhteyksiä ja tilaa sekä sivuuttamaan erimielisyydet yhteisten tavoitteiden saavuttamiseksi. Urheilu vahvistaa yhteistä identiteettiä ja yhteenkuuluvuuden tunnetta urheilukentillä ja paikallisissa seuroissa. Se osoittaa, että reilu peli ja sääntöjen noudattaminen ovat demokraattisen kansalaisuuden perusta. Urheilua voidaan pitää todellisena demokratian kouluna, sillä se edistää rehellisyyttä, vastuullisuutta ja osallistumista sekä vahvistaa yhteiskuntiemme sosiaalista rakennetta.

Urheilun eurooppalainen malli on luotu tälle perustalle. Se perustuu vakaaseen käsitykseen siitä, että urheilun tehtävä ei ole vain viihdyttää vaan myös vaalia yhteisiä arvojamme: demokratiaa, avoimuutta, solidaarisuutta ja ihmisoikeuksien kunnioittamista. Nämä periaatteet ovat luottamuksen ja legitimitetin kulmakiviä urheilussa. Ilman niitä urheilu saattaa menettää pysyvästi roolinsa yhdistävänä ja rakentavana voimana yhteiskunnassa. Siksi EU:n puheenjohtajavaltio Tanska on päättänyt asettaa demokratian ja avoimuuden urheilussa tämän poliittisen keskustelun keskiöön.

Vuonna 2021 Tanskan ja Pohjoismaiden aloitteesta laadittu yhteinen kannanotto, jossa vaaditaan avoimutta, demokratiaa ja ihmisoikeuksien kunnioittamista kansainvälisten urheiluliittojen toimintaan, oli tärkeä virstanpylväs. Kannanotolla, jonka allekirjoitti alun perin 23 Euroopan maata ja jonka on nyt allekirjoittanut yhteensä 38 maata, edistetään avointa ja demokraattista päätöksentekoa. Se on myös hyödyllinen viitekehys kansallisiin ja kansainvälisiin keskusteluihin urheilujärjestöille, joilla on merkittävä vastuu parhaiden demokraattisten käytäntöjen soveltamisessa ja vaalimisessa. Demokraattiset ja avoimet arvot ovat nyt kiinteästi mukana EU:n urheilupolitiikassa, niin vuonna 2007 julkaistussa urheilun valkoisessa kirjassa ja vuonna 2009 voimaan tullessa Lissabonin sopimuksessa kuin myös EU:n urheilualan työsuunnitelmissa ja Erasmus+ -ohjelmassa. Näillä kaikilla vahvistetaan hyvää hallintotapaa ja sisällytetään urheilun yhteiskunnallinen rooli eurooppalaiseen yhteistyöhön.

Näistä edistysaskelista huolimatta urheilun parissa on edelleen vakavia haasteita. Monissa kansainvälisissä urheilujärjestöissä esiintyy edelleen demokratiavajetta silloin, kun päätökset, joilla on kauaskantoisia vaikutuksia, tehdään ilman jäsenjärjestöjen, urheilijoiden tai kansalaisyhteiskunnan aitoa osallistumista. Esimerkiksi kilpailujen järjestämisoikeuksien myöntäminen ei edelleenkään ole riittävän avointa, sillä epäselvät kriteerit ja vaikeaselkoiset äänestysmenettelyt kasvattavat korruption ja sopimattoman vaikuttamisen uhkaa. Samaan aikaan urheilua käytetään edelleen niin kutsutun urheilupesun välineenä. Tällöin valtiot hyödyntävät merkittäviä urheilutapahtumia maineensa parantamiseen ja huomion ohjaamiseen pois epädemokraattisista prosesseista ja ihmisoikeusloukkauksista.

Lisäksi on ilmaantunut uhka siitä, että kattojärjestöjen alaisista järjestöistä irtautuu suljettuja liigoja eli kaupallisista hankkeita, joissa ei noudateta täysin urheilun eurooppalaisen mallin perustana olevia arvoja. Nousu- ja putoamisjärjestelmistä irtautuneet suljetut kilpailut heikentävät suurten ja pienten seurojen välistä solidaarisuutta, katkaisevat olennaisia siteitä ruohonjuuritason ja huippu-urheilun väliltä sekä murentavat eurooppalaisten urheiluperinteiden keskiössä olevaa avoimuutta ja oikeudenmukaisuutta. Eurooppalaisten kilpailujen siirtäminen Euroopan ulkopuolella sijaitseviin tapahtumapaikkoihin kaupallisten tarkoitusten vuoksi voi myös heikentää seurojen, kannattajien ja yhteisöjen välisiä kulttuurisia ja sosiaalisia siteitä. Urheilun siirtäminen pois sen luonnollisesta ympäristöstä saattaa vieraannuttaa kannattajia, jolloin urheilu menettää roolinsa paikallisen ja kansallisen identiteetin ylläpitämisessä.

Jos kehitys jatkuu samansuuntaisena, urheilu saattaa menettää legitimitettinsä yleisön silmissä. Yleisön luottamus riippuu siitä, uskooko se, että otteluissa joukkueilla on tasavertaiset mahdollisuudet ja että päätökset tehdään oikeudenmukaisin ja demokraattisin perustein. Urheilun eurooppalaisen mallin puolustaminen edellyttää aktiivisia toimia. EU:n, sen jäsenvaltioiden ja urheilujärjestöjen on vahvistettava sitoutumisensa urheilun eurooppalaisen mallin arvoihin, tuettava avoimia kilpailuja ja säilytettävä ruohonjuuri- ja huipputasoisen välisen solidaarisuus.

Urheilun eurooppalaisen mallin puolustaminen tarkoittaa avoimuuden ja rehellisyyden vaalimista ja sen varmistamista, että kilpailuihin pääseminen ja urheilutulokset perustuvat ansioihin eivätkä taloudelliseen yksinoikeuteen tai suljettuihin järjestelmiin. Nousu- ja putoamisjärjestelmien avoimuus on usein erottava tekijä eurooppalaisen ja ensisijaisesti kaupallisuuteen perustuvan urheilun välillä. Vaikka EU ja sen jäsenvaltiot tunnustavat urheilun itsenäisyyden, meillä ei ole varaa itsetyytyväisyyteen. Sen sijaan meidän on pysyttävä aktiivisina, jatkettava vuoropuhelua ja sitouduttava jatkuviin parannuksiin. On tarpeen vastustaa voimakkaasti eurooppalaisten kilpailujen siirtämistä Euroopan ulkopuolelle kaupallisista syistä ja näin vahvistaa, ettei urheilun kulttuurista ja sosiaalista arvoa saisi typistää kaupalliseksi hyödykkeeksi.

Myös suurten tapahtumien järjestämisoikeuksien myöntämiseen liittyvää avoimuutta ja legitimitettiä on vahvistettava. Päätösten olisi perustuttava selkeisiin julkisiin kriteereihin, ja ehdokasmaita olisi arvioitava niiden hallintotapojen, ihmisoikeustilanteen ja lehdistönvapauden osalta. Väärinkäytösten paljastajat ja riippumattomat tutkinnat ovat viime vuosina paljastaneet, että päätöksenteon vaikeaselkoisuus, puutteellinen valvonta ja julkisten keskustelujen manipulointi, mukaan lukien toimittajien valvominen ja tietojen hallitseminen kritiikin tukahduttamiseksi, voivat vaikuttaa siihen, kenelle turnausten järjestämisoikeuksia myönnetään. Tällaisten kokemusten myötä korostuvat uhat, joita liittyy läpinäkyvyyden ja vastuuvollisuuden heikkenemiseen, ja ne osoittavat, että on kiireellisesti varmistettava, että avoimuus, sananvapaus ja riippumaton valvonta asetetaan ehdottomiksi edellytyksiksi kansainvälisten urheilutapahtumien myöntämisen ja seurannan yhteydessä.

Kun järjestämisoikeuksia koskevat päätökset on tehty, on olennaisen tärkeää, että äänestystulokset julkistetaan kokonaisuudessaan ja että jatkotoimet ovat läpinäkyviä. Myös valvonnan on oltava riippumatonta ja tapahtuman pitkän aikavälin sosiaalisia ja ympäristövaikutuksia koskevien vaatimusten selkeitä.

Demokratian ja avoimuuden vahvistaminen koskee kuitenkin montaa muutakin asiaa kuin vain järjestämisoikeuksien myöntämistä. Se koskee liittojen, seurojen ja yhdistysten päivittäistä hallintoa, rahoitusvirtojen hallintaa, urheilijoiden suojelua ja tukemista sekä tiedon jakamista. Se tarkoittaa myös sellaisten urheilun integriteettiä edistävien henkilöiden (toimittajien, väärinkäytösten paljastajien ja riippumattomien asiantuntijoiden) tukemista, joiden suorittama tarkkailu ja osoittama rohkeus ovat välttämättömiä vastuuvollisuuden kannalta. Sen varmistaminen, että kyseiset toimijat voivat työskennellä vapaasti ja turvallisesti, kuuluu olennaisesti urheilun demokraattiseen hallintotapaan.

Yksikään maa tai organisaatio ei voi toteuttaa näitä muutoksia yksin. Edistyminen edellyttää vahvojen liittoutumien luomista samanmielisten valtioiden välille, kansainvälisten urheiluliittojen tukemista niiden uudistaessa hallintokäytäntöjään sekä käytännön välineiden ja avoimuutta ja vastuuvollisuutta koskevien normien kehittämistä. Koulutuksen ja medialukutaidon edistäminen urheilun ekosysteemissä on yhtäläillä tärkeää, jotta voidaan vahvistaa kriittistä ja riippumatonta raportointia sekä torjua keskustelujen manipulointia ja kontrollointia.

EU, sen jäsenvaltiot ja urheilujärjestöt voivat yhdessä auttaa varmistamaan, että avoimuudesta ja demokratiasta tulee pikemminkin sääntö kuin poikkeus kansainvälisessä urheilussa. Urheilu yhdistää meitä, mutta se myös tarvitsee meitä. Urheilun integriteetin puolustamiseen ja urheilun aseman säilyttämiseen yhteiskunnan yhdistävänä voimana tarvitaan vahvaa, demokraattista ja yhteistä eurooppalaista ääntä.

Kaikkia jäsenvaltioita pyydetään näin ollen pohtimaan seuraavia kysymyksiä:

1. Miten EU ja sen jäsenvaltiot voivat mahdollisimman vaikuttavasti ja konkreettisesti tukea kansainvälisiä urheiluliittoja demokratian, avoimuuden ja rehellisyyden vahvistamisessa hallintorakenteissa, esimerkiksi sellaisten hyvää hallintotapaa koskevien yhteisten eurooppalaisten periaatteiden avulla, joilla asetetaan selkeät normit ja tavoitteet?
2. Miten EU ja sen jäsenvaltiot voivat parhaiten puolustaa ja edistää urheilun eurooppalaista mallia, mukaan lukien avointen kilpailujen arvot, urheilun kaikkien tasojen välinen solidaarisuus ja yhteiskuntavastuu, ja puuttua samalla haasteisiin, jotka liittyvät irtautuviin liigoihin ja eurooppalaisten kilpailujen järjestämiseen Euroopan ulkopuolella?

Puheaikaa on käytettävissä enintään kolme minuuttia.

